Language as a Lens - Session 3
Midvar Sheker Tirchak? Lying in Rabbinic Sources

R. Dena Weiss

A) Shemot 20:13 (NRSV)	**שמות פרשת יתרו כ:יג**
You shall not murder. You shall not commit adultery. You shall not steal. **You shall not bear false witness against your neighbor.**	לֹא תִרְצָח לֹא תִנְאָף לֹא תִגְנֹב **לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר:**
B) Shemot 23:6-7 (NRSV, emended**)**	**שמות פרשת משפטים כג:ו-ז**
You shall not pervert the justice due to your poor in their lawsuits. **Keep far from falsehood**, and do not kill the innocent and those in the right, for I will not acquit the guilty.	לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ בְּרִיבוֹ: **מִדְּבַר־שֶׁקֶר תִּרְחָק** וְנָקִי וְצַדִּיק אַל־תַּהֲרֹג כִּי לֹא־אַצְדִּיק רָשָׁע:
C) VaYikra 19:11-18 (NRSV)	**ויקרא פרשת קדושים יט**
You shall not steal; **you shall not deal falsely; and you shall not lie to one another. And you shall not swear falsely** by my name, profaning the name of your God: I am the Lord. You shall not defraud your neighbor; you shall not steal; and you shall not keep for yourself the wages of a laborer until morning. You shall not revile the deaf or put a stumbling block before the blind; you shall fear your God: I am the Lord. You shall not render an unjust judgment; you shall not be partial to the poor or defer to the great: with justice you shall judge your neighbor. You shall not go around as a slanderer among your people, and you shall not profit by the blood of your neighbor: I am the Lord. You shall not hate in your heart anyone of your kin; you shall reprove your neighbor, or you will incur guilt yourself. You shall not take vengeance or bear a grudge against any of your people, but you shall love your neighbor as yourself: I am the Lord.	לֹא תִגְנֹבוּ **וְלֹא־תְכַחֲשׁוּ וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ:** וְלֹא־**תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר** וְחִלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְקֹוָק: לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְקֹוָק: לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פְנֵי־דָל וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ: לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְקֹוָק: לֹא־תִשְׂנָא אֶת־אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת־עֲמִיתֶךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא: לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְקֹוָק:

A) <u>H</u>azon Ish (R. Avraham Yeshaya Karelitz 20th)	**חזון אי"ש**
And the repulsiveness of falsehood is not a product of its trickiness, [like] when someone uses his falsehood for the sake of a benefit that he hopes will come from tricking his fellow. Rather even a [linguistic] change that	"וגנות השקר אינו בשביל המרמה שבו, שמשתמש בשקרו בשביל רווח המקווה לו ברמותו את רעהו, אלא אף השינוי שאינו משמש לגורם של אונאה, בסיפור דברים

does not serve to exploit, like empty chatter, these can be called lying and is included in the sin of falsehood.	של מה בכך, בשם שקר יכונה, ובכלל און השקר הוא"

B) Strive For Truth (R. Eliyahu Dessler 20th)	**מכתב מאליהו כרך א', עמ' 94**
The truth is those things that match the will of HaShem and falsehood is those things which oppose the will of HaShem. What is truth and what is falsehood? At the outset of our education they led us to understand that truth is when facts are recounted as they happened, and falsehood is when they are distorted. But this is just in simple aspects, but in fact there are many ways in which the matter is not so. Sometimes it is forbidden to speak matters as they are, like to recount something that may damage a friend without purpose or necessity. And sometimes it is actually necessary to distort—like when the truth will not help, and rather will hurt—for then what seems like truth will indeed be falsehood because it will produce bad results. It turns out that truth is that which leads to the good and the will of the Creator and falsehood is what gives success to the dealings of the Prince of Falsehood, the Other Side.	האמת היא הדברים התואמים את רצון ה', ושקר הוא הדברים הנוגדים את רצון ה .'מהו אמת ומהו שקר? בתחלת חִנוּכֵנו הֶבינונוּ שאמת הוא כשמספרים עובדות כמו שאירעו; ושקר, כשמשנים מזה. אך זהו רק באופנים פשוטים, אבל למעשה יש הרבה אופנים שבהם אין הדבר כן. לפעמים אסור לומר דברים כמו שהם, כמו לספר מה שיש בו פגם לחבירו, בלי תועלת והכרח, ולפעמים צריך דווקא לשנות, כשהאמת לא יועיל אלא יזיק, כי אז מה שנראה כאמת הוא שקר, שמוליד תוצאות של רע, ומה שנראה כשקר מביא לתכלית של אמת. נמצא שאמת הוא מה שמביא לטוב ולרצון הבורא, ושקר הוא מה שנותן הצלחה לעסקיו של שר השקר הסיטרא אחרא.

C) Talmud Bavli Bava Metzia 23b	**תלמוד בבלי בבא מציעא כג:**
As Rav Yehudah said Shmuel said: It is the practice of the Rabbis to 'change their language' regarding these three things: Learning, Bed, and Hosts.	דאמר רב יהודה אמר שמואל- בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו במסכת ובפוריא ובאושפיזא

D) Talmud Bavli Yevamot 65b	**תלמוד בבלי יבמות סה:**
Rabbi Ila'a said in the name of Rabbi Elazar the son of Rabbi Shimon: Just as it is a *mitzvah* to say what will be heard, so too it is a *mitzvah* not to say what won't be heard. R' Abba said: He would be liable. As it says, **Don't rebuke a scoffer, lest he hate you**. **Rebuke a wise man and he will love you**. Rabbi Ila'a said in the name of Rabbi Elazar the son of Rabbi Shimon: It is permissible to alter [the truth] for the sake of peace, as it is written (Genesis 50:16-17) **Your father commanded before his death, saying, Say this to Yoseph: Please bear the wrongdoing of your brothers and their sin**….The students of Rabbi Yishmael taught, Great is peace, for even the Holy Blessed One altered [the	ואמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע רבי אבא אומר חובה שנאמר (משלי ט) **אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך.** וא"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום שנאמר (בראשית נ) **אביך צוה וגו' כה תאמרו ליוסף אנא שא נא** וגו' ...דבי רבי ישמעאל תנא גדול

truth] for its sake, as it is originally written, **My master is old**, yet later it is written, **I am grown old**.	השלום שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו דמעיקרא כתיב (בראשית יח) **ואדוני זקן** ולבסוף כתיב **ואני זקנתי**

E) Talmud Bavli Ketubot 16b	**תלמוד בבלי כתובות טז:**
The Rabbis taught: How do we dance before the bride? Beit Shammai say—[We praise] the bride as she is. Beit Hillel say—[We praise] the bride for being beautiful and pious. B”Sh said to B”H—And if she were lame or blind we should say to her, “the bride is beautiful and pious?!” But the Torah said, **Keep far from falsehood!** B”H said to B”Sh—And according to you, if one has purchased something bad from the market, should we praise [his purchase] or disparage it in his eyes? One would say that he should praise it in his eyes. From here the rabbis said that a person’s perspective should always be mixed with those of other people.	תנו רבנן- כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים- כלה כמות שהיא. ובית הלל אומרים- כלה נאה וחסודה. אמרו להן ב"ש לב"ה- הרי שהיתה חיגרת או סומא אומרי' לה כלה נאה וחסודה?! והתורה אמרה **מדבר שקר תרחק**! אמרו להם ב"ה לב"ש- לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו? הוי אומר ישבחנו בעיניו. מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות.
E2) Maharsha	**מהרש"א חידושי אגדות**
This means to describe the way one sings at the time of dancing, like it says later “they sang before the bride.” And it says that that song according to B”Sh is to praise the bride as she is. And the Tosafot explained: ‘If she has a blemish, they would be quiet or they would praise her for a beautiful trait that she did have.’ And that is because it is forbidden to speak derogatorily even of a nonkosher animal…And it further appears to me that whether or not she has a blemish, they would not say either praise or disparagement, rather Beit Shammai would use that exact language, “The Bride as She is.” Meaning, just as she has found favor in [her husband’s] eyes. And since it is forbidden for a man to marry a woman unless he has seen her…this one who has seen this woman and is marrying her, even if she has an imperfection, she has found favor in his eyes. And Beit Hillel would say that one should enumerate her qualities i.e. that she finds favor, and that is, “The Bride is beautiful and pious.” And B”Sh said—And if she is lame etc. That is, that everyone can see that she is not beautiful and kind and this is untrue. B”H responded—One who has made a bad purchase etc. shouldn’t he praise it in his eyes?! Meaning, that this is not false since in his eyes the purchase is good. So too here, she is beautiful and pious in his eyes. For if you don’t say so, he would certainly not marry her. And this is why it is brought that they would sing before	ר"ל דדרך לשורר בעת הריקוד וכדלקמן משרו קמי כלתא ואמר דאותו שיר יהי' לב"ש כלה כמות כו' ופירשו התוס' כלה כמות שהיא ואם יש בה מום ישתקו כו' א"נ ישבחוה בדבר נאה שיש בה עכ"ל. והיינו משום דאסור לספר אפי' בגנות בהמה טמאה כדאמרינן פרק י"נ ועוד נ"ל דבין יש בה מום ובין אין בה מום אין מספרין בה לא שבח ולא גנות אלא שאומרים לב"ש לישנא גופיה דקאמר כלה כמות שהיא דהיינו כמות שהיא נושאת חן בעיניו. וכיון שאסור לאדם לישא אשה עד שיראנה כמ"ש בר"פ האיש מקדש הרי זה שראה ונושא אותה ודאי גם אם יש בה מום היא נושאת חן בעיניו ובה"א שיש לפרש מעלתה שהיא נושאת חן דהיינו כלה נאה וחסודה. וקא"ל ב"ש הרי שהיתה חגרת כו' והרי אנן כ"ע סהדי דלאו נאה וחסודה היא ושקר הוא! והשיבו ב"ה מי שלקח מקח רע כו' אי אתה אומר ישבחנו בעיניו?! ר"ל דאין זה שקר כיון דבעיניו המקח טוב ה"נ כלה נאה וחסודה בעיניו היא דאל"כ ודאי לא היה נושאה. ואהכי מייתי דמשרו

the bride: Neither kohl etc. meaning that she does not need to beautify herself with kohl since she has found favor in the eyes of the one who marries her.	קמי כלתא לא כחל כו' ר"ל דלא צריכה לייפות עצמה בכחל כו' כיון שהיא מעלת חן בעיני נושאה:

A) Talmud Bavli Sanhedrin 97a	**תלמוד בבלי סנהדרין צז.**
Rava said: At first I believed that there was no truth in the world. One of the Rabbis, by the name of either Tavut or Tavyumi, said that if you were to give him the entire universe he would not go back on or change his word. Once I went to this place which was called Truth. They never went back on or changed their words, and nobody there died before his time. I married a woman from among them and I had two sons with her. One day his wife was sitting and she was washing her hair. Her neighbor came and knocked on the door. He thought, 'this is not good manners.' So he told the neighbor that his wife was not home. His two sons passed away. The townspeople came to him and said to him, "What is this?" He told them what happened. They said to him, "Please. Leave from our place so that you not invite death on these people."	אמר רבא מריש הוה אמינא ליכא קושטא בעלמא. אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה ואמרי לה רב טביומי שמיה- דאי הוו יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הוה משני בדבוריה. זימנא חדא איקלעי לההוא אתרא וקושטא שמיה ולא הוו משני בדיבורייהו ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה. נסיבי איתתא מינהון והוו לי תרתין בנין מינה. יומא חד הוה יתבא דביתהו וקא חייפא רישה אתאי שיבבתה טרפא אדשא סבר לאו אורח ארעא. אמר לה ליתא הכא. שכיבו ליה תרתין בנין. אתו אינשי דאתרא לקמיה. אמרו ליה מאי האי? אמר להו הכי הוה מעשה א"ל במטותא מינך פוק מאתרין ולא תגרי בהו מותנא בהנך אינשי.

B) Talmud Bavli Eruvin 53b	**תלמוד בבלי עירובין נג:**
R. Yehoshua ben Hanania said:...Once I was eating at an innkeeper's and she made me beans on the first day. I ate them up completely. She [did so] on the second day. I ate them up completely. On the third day, she ruined them with salt. As soon as I tasted them I pulled my hand away. She said, "Rabbi, why aren't you eating?" I said to her, "I already ate." She said to me, "You should have also pulled your hand away from the bread..."	אמר רבי יהושע בן חנניה...פעם אחת נתארחתי אצל אכסניא אחת- עשתה לי פולין ביום ראשון- אכלתים ולא שיירתי מהן כלום. שנייה- ולא שיירתי מהן כלום. ביום שלישי הקדיחתן במלח. כיון שטעמתי- משכתי ידי מהן. אמרה לי- רבי מפני מה אינך סועד? אמרתי לה- כבר סעדתי מבעוד יום. אמרה לי- היה לך למשוך ידיך מן הפת...

C) Talmud Bavli Yevamot 63a	**תלמוד בבלי יבמות סג.**
Rav's wife was always tormenting him. When he would say, "Make me lentils" she would make him peas. "Peas, please" and she would make him lentils. When his son Hiyya grew up, he would reverse it for her. [Rav] said to him, "Your mother is improving!" [Hiyya] replied, "I am the one who is reversing [the requests] for her!" [Rav] said, "This is as people say: 'That	רב הוה קא מצערא ליה דביתהו. כי אמר לה- עבידי לי טלופחי- עבדא ליה חימצי. חימצי- עבדא ליה טלופחי. כי גדל חייא בריה- אפיך לה. אמר ליה- איעליא לך אמך! אמר ליה- אנא הוא דקא אפיכנא לה. אמר ליה היינו דקא אמרי אינשי:

which emerges from you will teach you reason.’ But you should not do this, since it says: “**They taught their tongues to speak misleading lies.**”	דנפיק מינך טעמא מלפך. את לא תעביד הכי- שנאמר (ירמיהו ט) **למדו לשונם דבר שקר העוה** וגו'.